

аналізу творчості та видань Новицького в стилі галицьких критиків ще чекає свого "відновлювача" на нових засадах сучасної гуманітаристики.

1. *Гнатюк В.* Новицький Я.П. Малорусские исторические песни, собранные в Екатеринославщине 1874–1903 гг. Екатеринослав, 1908 // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка (ЗНТШ). – Львів, 1908. – Т. 85, кн. 5. 2. *Драгоманов М.П.* Нові українські пісні про громадські справи (1764–1880). – Женева, 1881. 3. *Драгоманов М.П.* Політичні пісні українського народу XVIII–XIX ст. – Женева, 1883. – Ч. 1. 4. *Жарко М.Я.* Я.П. Новицький // Дніпрові хвилі. – 1912. – № 18–19. 5. *Колесса Ф.М.* Малорусские песни, собранные Я.П. Новицким // ЗНТШ. – 1895. – Т. 6. –

Бібліографія. 6. *Колесса Ф.М.* Фольклористичні праці. – К., 1970. 7. *М. Ж-ко* (М. Жученко – один із псевдонімів Д.І. Дорошенка). Я.П. Новицький // Дніпрові хвилі. – 1912. – № 4. 8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського НАН України. Інститут рукопису (НБУВ ІР). 9. *Синявський А.С.* Первое десятилетие существования Екатеринославской губернской ученой архивной комиссии // Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии. – 1915. – Вип. 10. 10. *Сумцов Н.Ф.* Об этнографическом изучении Екатеринославской губернии // Сборник статей Екатеринославского научного общества по изучению края. – Екатеринослав, 1905. 11. Яков Павлович Новицкий и его труды по истории и этнографии Екатеринославщины // Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии. – Екатеринослав, 1912. – Т. 8.

Надійшла до редколегії 17.01.06

В. Капелюшний, д-р іст. наук, А. Зайковський, студ.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ МИРОТВОРЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: 1992–2006 РОКИ

Розглянуто актуальні проблеми повсякденного життя миротворців Збройних сил України в 1992–2006 рр.

The article is deal with the actual problem of everyday life of pacifiers of Military forces of Ukraine in 1992–2006.

Вагомим внеском до позитивної оцінки Збройних сил України (ЗСУ) є їхня миротворча діяльність. За інформацією прес-служби Міноборони, за період з 1992 по 2004 рр. у 24 міжнародних миротворчих операціях брали участь близько 20,5 тис. військовослужбовців ЗСУ, залучалося близько двох тисяч одиниць техніки й 30 гелікоптерів. На середину 2006 р. уже більше 28 тис. військовослужбовців ЗСУ взяли участь у міжнародних миротворчих операціях. На початок 2006 р. 840 військовослужбовців Збройних сил України брали участь у 10 миротворчих місіях (у складі миротворчих контингентів – 749 військовослужбовців, у ролі миротворчого персоналу – 91 військовослужбовець) [15]. Україна є найбільшим контрибутором операцій з підтримання миру серед європейських країн та бере участь у таких місіях: Місії Організації Об'єднаних Націй (ООН) у Косово; Міжнародних силах з підтримки миру в Косово (КФОР) (Українсько-польський батальйон); Місії ООН у Грузії; Місії ООН в Ефіопії та Еритреї; Місії ООН у Демократичній Республіці Конго; Спільних миротворчих силах у Придністровському регіоні Республіки Молдова; Місії Організації Об'єднаних Націй у Ліберії; Місії ООН у Судані; Миротворчому персоналу в Республіці Ірак.

За період 1992–2005 рр. українські воїни брали участь у наступних миротворчих операціях ООН: Місії ООН у Сьєрра-Леоне (миротворчий контингент); Місії ООН у Сьєрра-Леоне (миротворчий персонал); Миротворчих операціях Сил ООН по охороні (UNPROFOR); Силах Виконання Угоди IFOR та Силах Стабілізації (SFOR у Боснії і Герцеговині); Місії ООН у Східній Славонії (ПАООНСС); Місії ООН превентивного розгортання в Македонії; Місії ОБСЄ з верифікації у Косово; Місії ООН в Анголі; Міжнародних силах з підтримки миру в Косово (КФОР) (як окрема українська частина); Місії ООН у Лівані; Місії ООН у Гватемалі (МІНУГУА); Місії ООН у Таджикистані; Місії ОБСЄ в Грузії; Місії ООН в Афганістані; Місії ООН на півострові Превлака, у Хорватії; Гуманітарній місії в Державі Кувейт. Останнім із цього переліку завершив свою місію Український миротворчий контингент у складі Багатонаціональних сил у Республіці Ірак [15].

Проблема наукової розробки теми української миротворчості є доволі новою і малодослідженою. Крім того, потрібно зазначити, що та невелика кількість праць, які все ж з'явилися з даного питання, спрямовані на з'ясування правових, зовнішньополітичних та економічних особливостей миротворчості. У той же час інша сторона цієї проблеми лишається практично повністю нерозкритою. Це проблема побуту та умов проживання українських військовослужбовців, безпосереднього процесу

буденної роботи та їхнього дозвілля тощо, тобто, те що ми називаємо повсякденним життям.

Питання джерел для дослідження є доволі специфічним. Джерельну базу відрізняє: висока інформативність, різнотипність походження, але в той же час неструктурованість та неупорядкованість, відсутність архівної бази через новизну проблеми, відсутність доступу до "поточних архівів" через наявність грифу "таємно" на більшості матеріалів військового походження. Крім того, слід зазначити, що переважна частина опублікованих джерел розміщується в електронному вигляді у мережі Інтернет. Умовно всі джерела з даної проблеми розподіляються на два типи: джерела офіційного та неофіційного походження. До першого належать матеріали прес-служб Міністерства оборони та миротворчих з'єднань (офіційний веб-портал Міністерства оборони – www.mil.gov.ua, друковані видання "Народна армія", "Миротворець", "Військо України"). Сюди ж можна віднести і законодавчі матеріали, що стосуються проблеми миротворчості: Закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України (КМУ), Розпорядження КМУ та окремих міністерств тощо [усі вони доступні за електронною адресою Верховної Ради (ВР) України]. До групи джерел неофіційного походження ми відносимо матеріали незалежних інформаційних агенцій ("Рейтер", "Українські новини", "УНІАН" тощо), публікації в пресі (друкованій – "День", "Україна молода", "Дзеркало тижня" та ін., і в електронній – Кореспондент.Net, "ProUA", "Новини з України" тощо).

Грунтовних наукових праць саме з питання повсякденності українських миротворців на даний момент практично не існує. У науковому обігу фігурують декілька публікацій, що торкаються проблеми миротворчості у ЗСУ взагалі. Такими є праці Г. Перепелиці ("Миротворча діяльність України"), О. Деркача ("Українсько-польський батальйон"), А. Папкіяна ("Військове співробітництво та миротворча діяльність України") та деякі інші, у яких проте, головну увагу приділено саме політичному і військовому аспекту даної проблеми.

Одним з основних факторів розвитку людства у всі часи було середовище, у якому мешкали люди, його географічні, кліматичні та тектонічні особливості. У нашому випадку цей фактор виходить на перший план, адже військовослужбовці виконують миротворчі завдання за межами нашої країни. Більше того, переважна частина операцій проходить на територіях, далеких від України та тих, що різко відмінні від неї за природними умовами. Подивимося на вищезгаданий список країн, де перебували чи перебувають наші вояки, – там немає жодної країни північніше України. Навпаки, найбільші за кількістю учасників операції проводилися у

таких тропічних та екваторіальних країнах як Ірак, Кувейт, Лівія, Ангола, Ефіопія тощо [4]. Усі вони характеризуються посушливим та дуже спекотним кліматом. Із цього ряду великих місій випадають лише контингенти у Балканських країнах та дрібні місії на просторах СНД, де клімат більш схожий на український. Кліматичні особливості суттєво впливають на матеріальну складову побуту миротворців. Спекотний клімат країн Азії, Африки та Центральної Америки, де перебували наші військові, безпосередньо вплинув на характер їхнього спорядження, камуфляжу, помешкання, навіть на виконання професійних обов'язків.

Логічним є той факт, що за тропічного клімату звичайне спорядження, розраховане на звичну українську погоду, застосовуватися не може. Журналіст Ю. Яременко так описує камуфляж українців у Лівані: "Відразу після приїзду до базового табору в містечку Ель-Аззіє новоприбулі українські сапери передусім перевдяглися в спеціальну для спекотних країн форму – камуфляжний костюм, куди входять куртка з коротким рукавом, шорти й панамка. Видовище не піддається описанню – густо засмагли на українських полігонах руки й обличчя, а з-під шортів – молочно-білі ноги!" [16, с. 3]. В Іраку використовувався аналогічний камуфляж. Крім того, військовослужбовці були зобов'язані придбати за власний рахунок "спортивний комплект" – "він складається з футболки, штанів, курточки, шортів, кросівок і... шкарпеток, виконаних у національних жовто-блакитних кольорах" [10, с. 8]. У європейських країнах дислокації (зокрема, у Косово) використовується більш звичний для нас одяг – "шкіряні сумки-планшети, португелі, офіцерські шапки і брезентові шапки для хімічного захисту" [13]. Крім того, потрібно зазначити, що весь одяг, який використовують українські миротворці, – вітчизняного виробництва. Його шують на замовлення Міністерства оборони України засуджені жінки з Чернігівської виправної колонії. Деякі моделі одягу є справжнім українським ноу-хау. Так, унікальні чохла для легких бронезилетів, які носять українські миротворці, розроблялися у Чернігівській колонії для жінок. Вони пошиті зі спеціальної тканини, яка закручує кулю і значно зменшує її вбивчу силу [12]. Одяг є ще одним елементом повсякдення, який однак відіграє значну роль у житті військовослужбовців. Так, звикання до нового "південного" варіанту одягу значно збільшувало терміни адаптації до місцевих умов.

Інший елемент, харчування, відіграє значно більшу роль. Як відомо, "як солдат годується – так він і воює", тому командування приділяє найбільшу увагу саме цьому елементу постачання. Норми годування військових миротворчих контингентів чітко прописуються в будь-якому державному документі про відправлення контингенту до іншої країни. Звернемося до прикладів. За Постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2003 р. N 869 "Про забезпечення діяльності українського миротворчого контингенту, що направляється до Республіки Ірак для участі у міжнародній миротворчій операції" українські військовослужбовці повинні були годуватися за нормою № 1 харчування військовослужбовців Збройних сил, тобто отримувати кожен на добу грам таких продуктів, як: "хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту – 350 грам (г), хліб із борошна пшеничного – 400... м'ясо – 200, риба – 150... масло – 30... картопля й овочі, усього – 900, у тому числі: картопля – 600, капуста – 130, буряки – 30, морква – 30, цибуля – 50, огірки, помідори, коріння, зелень – 40, сухофрукти – 20 г. тощо" [7]. Крім того, "іракські миротворці" як військовослужбовці, що направлялися для участі в міжнародних миротворчих операціях на додаток до цієї норми були повинні отримувати "печиво – 100 г, консерви м'ясні – 100, консерви "Ковбасний фарш" – 100, суп швидкого приготування –

26, картопляне пюре швидкого приготування – 56, джем – 50, мед – 45, напій фруктовий (концентрат) – 10, кава розчинна – 2,5 г, гумка жувальна – 3 шт., серветки паперові – 3, серветки гігієнічні – 1 шт." [7].

Норми, прописані у цьому законі налаштовують нас на сприйняття раціону миротворців, як різноманітного та цілком достатнього для харчування однієї людини протягом доби. Однак у цьому моменті ми зіштовхуємося із проблемою невідповідності положень офіційних документів реальному стану речей. Перше, що має насторожити нас, той факт, що основна частина раціону, так звана, норма № 1 є "загальновійськовою" [7] для всіх військовослужбовців Збройних сил України. Не є великим секретом, що ця норма дуже рідко виконується в повній мірі у регулярних частинах армії. Можна зробити припущення, що миротворці є виключенням і повністю отримують норму № 1 та власний додатковий миротворчий пайок (за пунктом "2 і" вищезгаданої Постанови КМУ). Щоб пересвідчитися у протилежному, знову звернемося до безпосередніх свідків. Ось що розповідає майор 19-ого окремого українського батальйону радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту у Кувейті Владислав Волошин в інтерв'ю російському виданню "Ізвестія": "А ось їдальня – справжній "Маكدоналдс": картопля фрі, чізбургери. Борщу немає. Я, коли додому приїхав, на нього найперше накинувся" [1, с. 4]. Його слова підтверджує й Андрій Дида, миротворець Українсько-польського батальйону (Укрполбату) в Автономному краї Косово та Метохія: "Кафе із піцею та гамбургерами. Це – невід'ємна частина американської миротворчої бази" [5]. Аналогічно вважають й українські військовослужбовці, що повернулися зі складу Багатонаціональних сил в Іраку: "Але як тут забудеш, коли в американському харчоблоці лише заокеанські штучки-дрючки (Спочатку наші військовики плювалися від якоїсь незрозумілої "похльобки" та ще й у пластиковому посуді. Згодом, правда, кухонні справи залагодилися, почали годувати пристойніше). А українській душі так не вистачає рідного борщу із салом" [10, с. 8]. Аналізуючи такі свідчення, можна зробити висновок, що часто державні норми харчування не виконуються в повній мірі, а так і лишаються на папері.

Переїдемо до іншого аспекту побуту військовослужбовців миротворчих контингентів України – до аналізу стану їхніх помешкань. Знову ж такі, незвичні кліматичні умови накладають особливий відбиток на цю проблему. Ураховуючи той факт, що практично завжди миротворці приходять на землю, зруйновані громадянськими війнами або міжнародними конфліктами, сподіватися на відносно пристойне помешкання їм не доводиться. Щоправда, офіційні цифри свідчать про зовсім інше. Вони говорять, принаймні, про бажання Міністерства оборони забезпечити миротворцям достойні умови проживання. Так, лише за 2003 рік для задоволення потреб українського контингенту в Республіці Ірак було придбано "101 кондиціонер на загальну суму 272,8 тис. грн, у тому числі виробництва Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) "Ванта" – 16 шт. на суму 50,4 тис. грн; ТОВ "Левуд" – 22 шт. на суму 51,5 тис. грн; ТОВ "Промтехінком" – 18 шт. на суму 52,6 тис. грн; ТОВ "Профіт" – 7 шт. на суму 16,4 тис. грн; Приватного підприємства (ПП) "Рапи" – 16 шт. на суму 50,4 тис. грн; ТОВ "Укртехпромпостачання" – 22 шт. на суму 51,6 тис. грн.

Аналогічно, були укладені договори з придбання меблевих вузлів та металевих ліжок у різних постачальників, яких було закуплено на загальну суму 277,6 тис. грн, у тому числі: меблевих вузлів – на загальну суму 157,1 тис. грн, ліжок металевих – на загальну суму 120,5 тис. грн" [9].

Читаючи про такі факти, дивно аналізувати слова самих учасників контингенту про те, що миротворці в Іраку

"...живуть наразі в наметах, добудовуючи для себе казарми. Та це краще, ніж як на початку, ночувати у напівзруйнованому спортзалі, де через діри в стінах заповзали змії і виблискували очі виючих койотів". Українські миротворці не можуть дочекатися завершення будівництва, адже лише тоді зможуть нормально прийняти душ. Бо часто не один день носять на собі солоний піт, який роз'їдає шкіру – не рятують ніякі антиперспіранти" [10, с. 8]. Не дивно, що у вищезитованому звіті Рахункової Палати України зроблено висновок: "Перевіркою встановлено, що кондиціонери і ліжка металеві в достатній кількості зберігалися на складах Міністерства оборони України... це свідчить про недоцільність їхньої закупівлі та неефективність використання бюджетних коштів" [9]. Проте більшість військовослужбовців не висловлює свого негативного ставлення до побутових проблем. Причиною цього є той факт, що більшість з них проживають у місцях постійної дислокації в Україні в ненабагато кращих умовах. Так говорить і Володимир Кузьменко, військовослужбовець Укрполітбату: "Наші побутові умови добрі. Проживання в бунгалах, санітарні вузли, цілодобова гаряча вода, все чудно" [5]. Він говорить так, незважаючи на відсутність систем кондиціонування у спекотному влітку Косово, визнаючи, що поряд військовослужбовці армії США проживають у набагато кращих умовах.

Аналізуючи побутові умови українських миротворців, можна прийти до аналогічного висновку. Умови проживання, що незважаючи на урядові декларації, лишаються доволі важкими, самим особовим складом не розглядаються як нагальні проблеми. Причиною цього є набагато гірші умови проживання в інших військових частинах на території України.

Розглянемо й інші матеріальні фактори повсякдення, що супроводжують наших військовослужбовців при проведенні миротворчих операцій. Спочатку зупинимося на такому важливому елементі, як транспорт та засоби комунікації.

Ураховуючи той факт, що переважна більшість операцій проводиться на великій відстані від території України, єдиним засобом пересування миротворців на місце дислокації є авіаційний транспорт. Перевезення військовослужбовців і техніки здійснюється за допомогою військово-транспортних літаків переважно ще радянського зразка.

На самих місцях розміщення для пересування по виділеній території та при її патрулюванні використовується переважно військова техніка. Наприклад, миротворчі сили у Косово користувалися такою технікою: бронетанковою – машинами "БТР-80" – 1 шт. та "БРДМ" – 20 шт.; автомобільною: автомобілями "ГАЗ-66" – 47 шт. та 20 автопричепами [2, с. 71]. Крім того, використовувалася гелікоптерна техніка, а саме гелікоптери типів "Mi-24", "Mi-8" та "Mi-26". У той же час, командний склад використовує, зазвичай, комфортабельніші автомобілі для пересування. Зокрема, командний склад контингенту у складі Багатонаціональних сил у Республіці Ірак користувався автомобілями "Тойота Ленд Крузер 100" [3, с. 31].

Питання зв'язку для військового підрозділу означає не менше, аніж питання транспортного сполучення. Комунікація з близькими також є одним з найголовніших факторів підтримання стабільного психічного стану військовослужбовців. Держава, знову ж таки, офіційно зобов'язується забезпечувати миротворців безкоштовним зв'язком з Україною та їхніх рідних з ними на час перебування у місцях. Проте на прикладі цей факт підтверджується не завжди. Якщо за словами військових, що проходили службу у Ліберії, їхній зв'язок з рідними було забезпечено у повній мірі [11], то в Іраку становище було гіршим. "Це все брехня, що телефонний зв'язок миротворців з родинами безкоштовний... та телефонна

станція, яку наші військові взяли з собою в Ірак, не функціонує. І щоб зв'язатися з Іраком, мені потрібно телефонувати у Західне оперативне командування у Львів, а ті, можливо, сконтактують з Іраком. І платити доведеться як за міжміські переговори, так і за міжнародні..." [10, с. 8] – говорить жінка одного із сержантів-миротворців. Самі ж миротворці вимушені телефонувати на Батьківщину з телефону-автомату на свої кошти [10, с. 8]. Тож і в цьому випадку можна говорити про невідповідність декларацій керівництва реальному стану речей. У той же час керівництво місії часто забезпечує військовослужбовців виходом до мережі Інтернет, щоправда користується ним лише невелика частина службовців, що має навички користування комп'ютером [1, с. 4].

Важливою є проблема медичного обслуговування миротворчого контингенту. Слід відразу зазначити, що кожен бажаний потрапити до нього, мусить бути віком від 20 до 35 років і пройти прискіпливий медичний огляд, а перелік хвороб, за яких військовослужбовець не допускається до миротворчої діяльності, містить 76 пунктів. Серед них, зокрема, СНІД; сифіліс; гостра і хронічна гонорея; стан після перенесеного гострого вірусного гепатиту, черевного тифу та паратифу протягом одного року після закінчення стаціонарного лікування; перенесена малярія в тяжкій формі, або у будь-якій формі більше двох разів, або у будь-якій формі з ускладненнями; злоякісні новоутворення; доброякісні новоутворення схильні до росту; хвороби крові та кровотворних органів; хвороби ендокринної системи; розлади психіки та поведінки; епілепсія і пароксизмальні стани тощо [8].

Звісно, миротворці потребують кваліфікованої медичної допомоги і під час проведення самих миротворчих операцій. Медичний склад місії підбирається завчасно Міністерством оборони. Фахівці медичного складу, які підібрані для призначення на посади у складі миротворчого контингенту, "проходять допідготовку протягом одного місяця, у тому числі: протягом двох тижнів: лікарі (провізори) – в Українській військово-медичній академії (УВМА), середній медичний склад – в УВМА або її філіях; протягом наступних двох тижнів – під час перебування у військовій частині, де формується миротворчий підрозділ" [8].

Зазвичай, безпосередньо перед передислокацією до країни розташування медичні експерти відвідують цю територію і розробляють план вакцинації особового складу, якщо вона йому необхідна. Крім того, обов'язкова вакцинація та карантин чекають на миротворців і після повернення в Україну. Існують думки, що такі заходи не дозволяють говорити про те, що українці повертаються здоровими з країн розташування їхніх частин. Особливо це стосується країн Центральної та Західної Африки, таких, як Демократична Республіка Конго, Республіка Сьєрра-Леоне, Республіка Ліберія тощо. У 2004 р. тоді ще депутат ВР України М. Поліщук говорив, що "більшість військовослужбовців повертаються з Африки з психічними розладами, а у кожного третього встановлюють імпотенцію... там... вирують такі смертоносні інфекції, як тропічна малярія та геморагічна лихоманка, щеплення проти яких не завжди діє" [6].

Оскільки у складі українського збройного формування знаходяться й військові лікарі, миротворці ведуть активну роботу з надання медичних послуг місцевому населенню. Так, лише за першу декаду грудня 2006 р. українські військові лікарі надали медичну допомогу близько 40 дітям з дитячого будинку в Ліберії. 3 грудня до командира 56-го окремого гелікоптерного загону Збройних сил України у складі Місії ООН у Ліберії Олександра Ткаченка звернулося керівництво одного з дитбудинків, що перебуває поблизу базового табору українських миротворців. Вони просили українських миротворців надати медичну допомогу дітям, що прожива-

ють у дитбудинку. "Через відсутність громадського транспорту дітей не могли переправити в спеціалізовані медичні установи... упродовж двох днів українські військові лікарі оглянули всіх вихованців дитбудинку. У дітей віком від 9 місяців до 12 років виявлені малярія, кишкові інфекції, простудні захворювання. За результатами медичного обстеження українські військові лікарі призначили кожній дитині курс лікування й передали необхідні медичні препарати" [14]. Неодноразовими були подібні випадки в інших місцях перебування українського миротворчого контингенту, зокрема, в Іраку та Косово.

Підсумовуючи факти з питання медичного забезпечення миротворчих операцій, ми можемо зробити висновки, що воно є одним з найкраще налагоджених моментів миротворчого побуту, що обумовлюється постійною необхідністю перебування медиків поряд з миротворцями через частоту випадків їхніх бойових поранень. Також слід відзначити фактор високої кваліфікації та досвідченості українських медиків.

Одним з найголовніших є питання оплати праці миротворців. Середня заробітна плата солдата миротворчих з'єднань становить 800–900 дол. США (\$) на місяць, рядового контрактника – 500–550 \$ залежно від країни розташування місії. Найбільшою на цьому тлі була заробітна плата українських військових у складі Багатонаціональних сил в Республіці Ірак (офіцери – від 960 до 1200 \$, рядові-контрактники – 600–650 \$ [7]). В середньому, оплата праці військового у миротворчому контингенті є в 5–7 разів більшою від середньої заробітної плати військового у звичайному підрозділі.

Таким чином, незважаючи на всі побутові незручності, ризики та часту нереалізованість обіцянок Міністерства оборони військовослужбовці йдуть у миротворчі підрозділи, оскільки на тлі критичної ситуації в регулярних частинах армії миротворчість дійсно є виходом й у фінансовому плані, і у плані просування по кар'єрній драбині.

Отже, повсякденне життя миротворців Збройних сил України виступає складною і малодослідженою темою. Миротворчі підрозділи України є елітною частиною української армії. Українським миротворцям властива, як і усій українській армії, висока професійна підготовленість та сумлінне ставлення до виконання завдань. У той же час їх не оминають корупція, фактор злочинності серед особового складу та інші негативні явища. Оскільки миротворчі підрозділи є взірцем усього українського війська і до них постійно прикуто увагу громадськості, то інформація про всі їхні позитиви та негативи розповсюджується дуже швидко і часто набуває гіпертрофованого вигляду. Саме тому погляд на їхню діяльність очима пересіч-

ного українця допомагає відійти від штучно сформованого офіційного образу та об'єктивніше оцінити її.

Військовослужбовці миротворчих контингентів живуть не в абстрактному світі державних нормативних актів, що часто лишаються на папері, і чітко усвідомлюють це. Незважаючи на певні проблеми із харчуванням, одягом, іншими видами спорядження, вони лишаються задоволеними життям та службою. Причиною цього є усвідомлення набагато гіршої ситуації в інших регулярних частинах на території України. Утім, наше дослідження показало доволі високий рівень медичного та транспортного забезпечення миротворців. Найголовнішим фактором матеріальної частини повсякдення є заробітна плата військовослужбовця, яка є набагато більшою за платню у звичайних частинах. Саме матеріальний фактор і змушує українських військовослужбовців іти служити в миротворчі частини, досить часто ризикуючи там власним життям.

1. Волошин Владислав. "Не хватает нам в Кувейте борца". Украинский майор в Кувейте. Смешное интервью // Известия. – 2003. – 10 квіт.
2. Деркач О., Коберський Л. Українсько-польський батальйон: Історія і сучасність : (Нарис). – Л., 2001. 3. Здійснено напад на українського офіцера в Іраку // УНІАН-Євроінтеграція. – 2005. – № 2. – С. 31.
4. Історія участі Збройних сил України у міжнародних миротворчих операціях. Офіційний веб-портал Міністерства оборони України // www.mil.gov.ua/index.php?part=peacekeeping&lang=ua&sub=history.
5. Миротворчий кошторис – \$ 3 українцям та \$ 26 – американцям. Побут наших солдатів у Косово. 5 канал // 5tv.com.ua/newslines/184/40/12274.
6. Миротворці стають імпотентами? // Рівне вечірнє. – 2004. – 16 квіт.
7. Про забезпечення діяльності українського миротворчого контингенту, що направляється до Республіки Ірак для участі у міжнародній миротворчій операції. Постанова КМУ від 4.06.03. Офіційний веб-портал ВР України // www.rada.gov.ua.
9. Про затвердження Положення про організацію медичного забезпечення військовослужбовців Збройних сил України, які залучаються до участі у міжнародних миротворчих операціях. Наказ Міністра оборони від 14.12.04. Офіційний веб-портал ВР України // www.rada.gov.ua.
8. Про результати перевірки використання коштів Державного бюджету України, виділених у 2001–2003 роках Міністерству оборони України на забезпечення участі у міжнародних миротворчих операціях. Звіт Рахункової палати України. Офіційний веб-портал Рахункової палати України // www.ac-rada.gov.ua/achamber/control/uk/publish/article/main?art_id=83346&cat_id=38962.
10. Рівненський миротворець. Розповідь дружини, чоловік якої служить в Іраку // Ого. – 2003. – 16 жовт.
11. Українські миротворці в Ліберії можуть спілкуватися зі своїми близькими по телефону. Офіційний веб-портал КМУ // www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=4304914&cat_id=35884.
12. Українські миротворці носять камуфляжну форму, що шили їй для них засуджені жінки з Чернігівської виправної колонії. 5 канал // 5tv.com.ua/newslines/politics/2005/07/08/568035.htm.
13. Українські миротворці продають у Косово солдатам США військове обмундирування. Подроблиці // www.podrobnosti.com.ua/news/2003/09/24/19-00.
14. Українські миротворці рятують африканських дітей. Українські новини. 4.12.06 // www.ukranews.com.
15. Участь Збройних сил України у миротворчих операціях. Офіційний веб-портал Міністерства оборони України // www.mil.gov.ua/index.php?part=peacekeeping&lang=ua.
16. Яременко Ю. Український знак у Лівані // Дзеркало тижня. – 2003. – 9 серп.

Надійшла до редакції 30.01.06

Д. Кудінов, асп.

ДІЯЛЬНІСТЬ ВСЕРОСІЙСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ НА ЛІВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У 1905 РОЦІ

Здійснено аналіз організаційної і пропагандистської роботи Всеросійської селянської спілки серед селянства Харківської, Полтавської і Чернігівської губерній. Особливий акцент зроблено на період другої половини 1905 р., коли ця масова організація досягла найвищого піку політичної активності в Україні.

The analysis of the organizational and propagandistic work of the All-Russian Rural Association among the rural population of Kharkivska, Poltavska and Chernigivska provinces has been made in the article. A special accent is made on the period of the second half of 1905, the time, when this mass organization reached the highest peak of the political activity in Ukraine.

Інтерпретація реальної історії революції 1905–1907 рр. потребує оновленого погляду на роль класів, партій і всіх широких громадських організацій у протистоянні царському режиму. Значна кількість архівних даних, багато сучасних історичних робіт вказують на велике значення, яке відігравав Всеросійській селянський союз (ВСС) у революції і, зокрема, у Полтавській, Чернігівській і Харківській губерніях, що примушує за-

мислитися над значенням і розмахом діяльності Союзу на території Лівобережжя.

Поява ВСС є наслідком царського рескрипту 18 лютого 1905 р. У травні 1905 р. селяни Московської губернії, скеровані земсько-ліберальною інтелігенцією, зібралися на сход, на якому ухвалили приговор про організацію Союзу на зразок професійних організацій міських робітників. Сход сформував оргбюро зі скли-

© Д. Кудінов, 2007